

Dosarul nr. 2ra-1992/21
2-20003450-01-2ra-20122021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Gh. Stratulat)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secrieru, I. Țurcan, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

09 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și Veronica Savin,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă către Nicolae Știrban împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura municipiului Chișinău cu privire la constatarea faptului tragerii ilegale la răspundere penală și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 20 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Nicolae Știrban, reprezentat de către avocatul Igor Hlopețchi, a fost casată hotărârea din 21 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a fost emisă o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acțiunii,

constată:

La 11 ianuarie 2020 Nicolae Știrban a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului tragerii ilegale la răspundere penală și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 26 august 2016 Ion Savin, anterior condamnat și Veronica Savin, care era colaborator al Serviciului de Informații și Securitate, formând un grup criminal organizat specializat în practicarea racketului și preluarea proprietăților persoanelor vulnerabile, sub aparența unor relații civile, intenționând cu bună știință să-l învinuiască pe el în săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave, pentru ca să poată extorca de la el mijloace financiare și să-l deposedeze de bunurile care aparțin familiei sale, în conjurație cu procurorii Eduard Mașnic și Grigore Belii au fabricat cauza penală nr.2016032259 în baza semnelor componente de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal.

A susținut că, la etapa incipientă, în cadrul procesului penal, ofițerii de urmărire penală, Roman Batîr și Diana (Fedco) Tcaci au întocmit două rapoarte cu propunerea de neîncepere a urmăririi penale în privința sa.

A afirmat că, după imixtiunea și influențele necorespunzătoare ale Veronicăi Savin, care a abuzat de funcția sa de șef de secție din cadrul Serviciului de Informații și Securitate, precum și de intervențiile pe lângă procurorul Eduard Mașnic, Procuratura sect. Buiucani, mun. Chișinău, cu încălcarea vădită a competenței, în lipsa unei ordonanțe de stabilire a competenței în exercitarea și conducerea urmăririi penale de către Procurorul General, la 07 octombrie 2016 a dispus pornirea cauzei penale nr. 2016032259 în privința sa, im personam, în baza componentei de infracțiune prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal.

A notat că, în cadrul cauzei penale nominalizate, a fost recunoscut în calitate de bănuț prin efectul ordonanței de pornire a urmăririi penale, fiindu-i aplicată măsura preventivă sub formă de obligarea de a nu părăsi localitatea/țara, în pofida faptului că specificul muncii sale implică deplasări peste hotarele Republicii Moldova.

A relatat că, a fost limitat excesiv de drepturile sale fundamentale, fiindcă din cauza acuzației ilegale, care constituia obiectul cauzei penale, a fost privat de posibilitatea de a susține concerte în România și de a circula liber, fiindu-i îngărdit dreptul constituțional.

A precizat că, la 21 noiembrie 2016 a fost recunoscut repetat în calitate de bănuț, fiind audiat, iar la 20 decembrie 2016 a fost audiat, în mod repetat, în calitate de bănuț.

A subliniat că, la 07 ianuarie 2017 a expirat termenul de menținere a sa în calitate de bănuț, așa cum prevede art. 63 din Codul de procedură penală.

A declarat că, potrivit jurisprudenței Curții Supreme de Justiție, calcularea termenului de aflare în calitate de bănuț urmează să se realizeze din momentul pornirii urmăririi penale și, anume, din 07 octombrie 2016, expirând la 07 ianuarie 2017, dată în care organul de urmărire penală trebuia, în mod obligatoriu și necondiționat, să dispună scoaterea sa de sub urmărire penală și clasarea procesului penal.

În acest sens, a relevat că, calitatea de bănuț odată ce a încetat de drept, ca urmare a expirării termenelor prescrise de art. 63 alin. (2) din Codul de procedură penală, i-a creat convingerea fermă că nu mai este bănuț și urmărit penal, adică o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.

A considerat că, acțiunile organului de urmare penală efectuate după expirarea termenului legal de menținere a persoanei în calitate de bănuț sunt nule, iar menținerea persoanei sub urmărire penală este ilegală.

A specificat că, a fost menținut arbitrar sub urmărire penală de la 07 octombrie 2016 până la 28 noiembrie 2017, adică 14 luni calendaristice.

A susținut că, în urma demersurilor formulate, Procurorul General a luat act de faptul pornirii ilegale și derulării urmăririi penale contrar competenței, și menținerea sa arbitrară sub urmărire penală aproximativ 14 luni. În acest sens, prin ordonanța din 28 noiembrie 2017 a fost dispusă scoaterea sa de sub urmărire penală, cu întârziere de 11 luni și clasarea cauzei penale pe temei de reabilitare.

A afirmat că, pe parcursul urmăririi penale a fost hărțuit de colaboratorii Procuraturii sect. Buiucani, mun. Chișinău și colaboratorul Serviciului de Informații și Securitate, Veronica Savin, care avea interese personale și materiale în instrumentarea cauzei penale.

A relevat că, din considerentele expuse, este îndreptățit să fie despăgubit în baza Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite ale procuraturii, ale organului de urmărire penală și ale instanțelor de judecată.

A solicitat constatarea faptului tragerii sale ilegale la răspundere penală pentru pretinsa săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal și încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 500000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, a sumei de 10000 de lei, cu titlu de prejudiciu material și a cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză.

Prin hotărârea din 21 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de către Nicolae Știrban ca neîntemeiată.

La 29 ianuarie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Nicolae Știrban, reprezentat de către avocatul Igor Hlopețchi, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integral a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 20 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Nicolae Știrban, reprezentat de către avocatul Igor Hlopețchi, a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă parțial acțiunea, a fost constatată tragerea ilegală la răspundere penală a lui Nicolae Știrban în cadrul cauzei penale nr. 2016032259, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal și a fost încasată de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Nicolae Știrban suma de 5000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind nefondată.

Instanța de apel a stabilit că, Nicolae Știrban a fost recunoscut în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2016032259, privind săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) din Codul penal, fapt care se atestă cert din textul și motivarea ordonanței emisă de Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani din 28 noiembrie 2017, privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală și clasarea procesului penal.

La fel, instanța de apel a stabilit că, potrivit aceleiași ordonanțe, Nicolae Știrban a fost scos de sub urmărire penală pe motive de reabilitare și, anume, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

În acest context, instanța de apel a notat că, actele cauzei denotă indubitabil tragerea ilegală la răspundere penală a lui Nicolae Știrban și scoaterea de sub urmărire penală a acestuia, cu clasarea cauzei penale în temeiul art. 275 pct. 3) din Codul de procedură penală, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii și ca urmare existența dreptului acestuia de a solicita de la stat, prin prisma Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, repararea prejudiciului cauzat. Or, caracterul ilegal al acțiunilor organului de urmărire penală se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nicio persoană nevinovată nu poate fi

trasă la răspundere. Astfel, în materia pretinselor violări, art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, sub aspectul său penal, definește acuzatul ca fiind bănuitul, învinuitul și inculpatul. Ca urmare, este cert că în speță, recunoașterea lui Nicolae Știrban în calitate de bănuित, cu scoaterea ulterioară a acestuia de sub urmărire penală, echivalează cu tragerea ilegală a acestuia la răspundere penală.

Față de toate aceste considerente, instanța de apel a menționat că, este evident că, prima instanță într-un mod incorect a concluzionat că, Nicolae Știrban nu a fost supus niciuneia din acțiunile sau măsurile prevăzute la art. 3 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, contrar acestei concluzii, prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea enunțată stabilesc expres repararea prejudiciului material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma tragerii ilegale la răspundere penală.

În același context, instanța de apel a accentuat că, dispozițiile art. 284 alin. (1) și alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală indică cert că, scoaterea persoanei de sub urmărire penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată. Scoaterea persoanei de sub urmărire penală are loc când aceasta este bănuित sau învinuit și se constată că există vreuna din circumstanțele prevăzute la art. 275 pct. 1)–3), inclusiv dacă fapta constituie o contravenție. Astfel fiind, prima instanță într-un mod greșit a reținut faptul că, în privința lui Nicolae Știrban nu a fost emisă o sentință definitivă de achitare.

Instanța de apel, încasând din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Nicolae Știrban suma de 5000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, a reținut că, această sumă este una rezonabilă și echitabilă, fiind o despăgubire utilă și suficientă, compensatoare pagubelor de ordin moral cauzat persoanei vizate, această despăgubire fiind corespunzătoare și criteriilor de despăgubire stabilite de CtEDO prin jurisprudența sa. Or, cuantumul prejudiciului moral pretins de către Nicolae Știrban în mărime de 500000 de lei este unul vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

Tot la acest capitol, instanța de apel a accentuat că, apelantul-reclamant pretinde aplicarea în privința sa a măsurii preventive sub formă de obligare de nepărsire a localității, însă nu poate fi admis acest motiv, deoarece la materialele dosarului lipsește o careva probă în acest sens, apelantul-reclamant demonstrând doar supunerea sa urmăririi penale, prin intentarea procesului penal și recunoașterea în calitate de bănuित. Astfel, instanța de apel, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, a reieșit anume din aceste circumstanțele ale cauzei.

Cu referire la pretenția cu privire la repararea prejudiciului material, exteriorizat prin cheltuielile de asistență juridică suportate în cauza penală respectivă și pretins a fi existat de către Nicolae Știrbu, instanța de apel a considerat-o neîntemeiată, pe motiv că partea nu a demonstrat existența cheltuielilor de asistență juridică în cadrul procesului penal.

În aceeași ordine de idei, instanța de apel a respins și cerința cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată suportate în cadrul actualului proces civil, deoarece apelantul nu a făcut dovada existenței reale a acestora.

La 21 septembrie 2021 Veronica Savin a depus cerere de revizuire împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei, cu atragerea sa în proces.

Prin încheierea din 02 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de revizuire depusă de către Veronica Savin ca fiind inadmisibilă.

La 12 noiembrie 2021 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece a fost interpretată în mod eronat legea și au fost apreciate arbitrar probele.

A menționat că, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței instanțelor judecătorești. Or, pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, necesită de a fi întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și de art. 3. Prin urmare, normele în cauză sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

A susținut că, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale și, anume, existența faptei ilicite. Or, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

A afirmat că, la materialele cauzei nu a existat nici un act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale organului de urmărire penală.

A considerat că, instanța de apel eronat a menținut hotărârea primei instanțe, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998. Suplimentar, a ignorat și faptul că, prin prisma Legii enunțate, persoana are dreptul să solicite despăgubire în situația în care aceasta a fost condamnată, iar ulterior, în privința sa a fost emisă sentință de achitare. Anume în astfel de situații se poate invoca că, persoana a fost efectiv atrasă la răspundere penală.

A notat că, Nicolae Știrban nu a fost tras la răspundere penală și nu i s-a acordat statutul de „condamnat”, precum și în privința acestuia nu a fost emisă o sentință de condamnare. În acest sens, se atestă netemeinicia dispunerii reparării prejudiciului moral.

La 17 decembrie 2021 Veronica Savin a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, atragerea sa în proces în calitate de intervenient accesoriu, casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece a fost interpretată în mod eronat legea și a fost soluționată problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces.

A menționat că, instanța de apel a încălcat vădit drepturile fundamentale prevăzute la art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 21 și 26 din Constituția RM și, anume, dreptul la apărare, dreptul la un proces echitabil și dreptul la prezumția nevinovăției.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat la adresa electronică a participanților la proces copia deciziei contestate la 17 septembrie 2021 (f. d. 113, vol. I).

Astfel, recursul declarat de către Ministerul Justiției la 12 noiembrie 2021 este în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut

duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevelopativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Cât privește recursul declarat de către Veronica Savin, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că, aceasta nu este în drept să declare recurs din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 430 din Codul de procedură civilă, sunt în drept să declare recurs: a) părțile și alți participanți la proces; b) martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

În conformitate cu art. 433 lit. c) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, Veronica Savin nu întrunește niciuna din calitățile procesuale specificate la art. 430 din Codul de procedură civilă și respectiv, nu este în drept să declare recurs.

În consecință, recursul declarat de către Veronica Savin urmează a fi considerat inadmisibil, ca fiind depus de o persoană care nu este în drept să-l declare.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Veronica Savin ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Veronica Savin se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic